

INGRID BERGMAN

GÖÇMEN KUŞ

Nurten Bayraktar

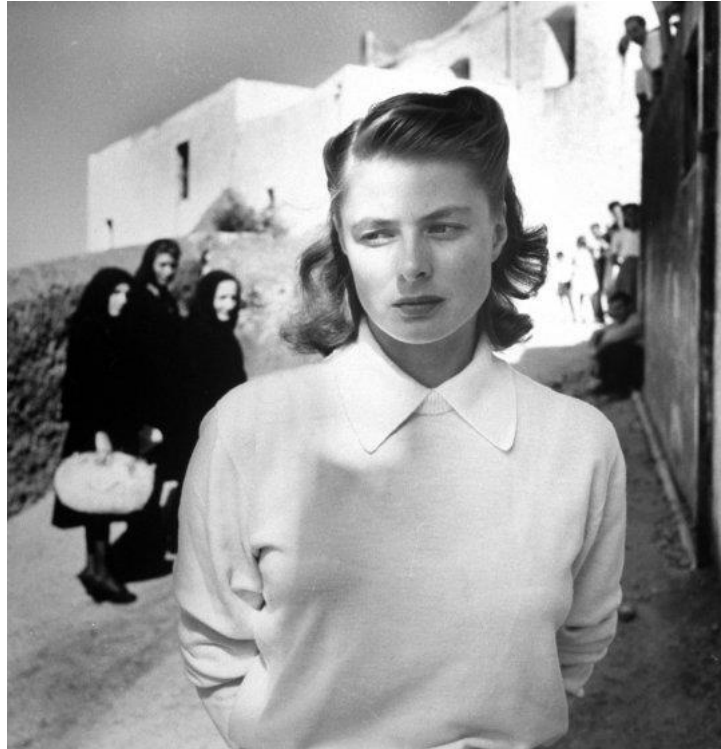
Ingrid Bergman, tüm dünyada tanınan bir oyuncu olmasını büyük oranda kendi cesaretine borçludur. Kendisini dünyaya kanıtlamayı hırs yapmış ve hayranlık duyduğu yönetmenlere birlikte çalışmayı teklif etmekten kaçınmamıştır. Dahası, her şeyi geride bırakıp bir başka dünyanın sinemasına göç etmekten her seferinde haz duymuştur: “İçimde bir göçmen kuş var sanki...”.*

Büyük oranda Amerika ve İtalya’da geçen inişli çıkışlı kariyerinde, Hollywood’un yeri **Ingrid Bergman** için başkaydı. Hollywood’u “*kutsal topraklar gibi*” görürdü. “İsveç küçük bir ülke” diyen Ingrid, kendi başvurularıyla Hollywood’a girmeyi başardı. **Casablanca** (Michael Curtiz, 1942), **Işıklar Sönerken** (Gaslight, George Cukor, 1944) ve Alfred Hitchcock’un **Öldüren Hatıralar** (Spellbound, 1945) ve **Aşkta da Üstün** (Notorious, 1946) filmleriyle tüm kamuoyunun ilgi odağındaki

* Bu ve diğer alıntılar, **Stig Björkman**’ın yönettiği **Ben, Ingrid** (Jag är Ingrid, Ingrid Bergman: In Her Own Words) adlı belgeselden alınmıştır.

oyuncu haline geldi. Dönemin medyasında **Bergman**, oyunculuğundan ziyade sade güzelliği ve alçakgönüllülüğü ile övülürdü. Amerika, aradığı güzel ve ideal kadını bulmuş gibiydi; makyaj yapmayan ve topuklu ayakkabı giymeyen Ingrid, Hollywood'un en gözde ithalatıydı. **Bergman**'ın popülerliği sebebiyle zaman zaman göz ardı edilen oyunculuğunun evriminde **Hitchcock** önemlidir. **Hitchcock**'un deyişiyle “*Ingrid, filmleri hayattan daha ciddiye alıyor.*” **Hitchcock**, **Bergman**'a kamera önünde rahat olmayı öğreten yönetmen olur: “*Farkında olmadığım yanlarımı ortaya çıkarıyor.*”

Stromboli (1950)

Hollywood'dan sıkılan ve kendisinden “*beklenmeyen bir iş*” yapmak isteyen **Bergman**, Avrupa sinemasındaki kadar gerçekçi bir oyuncu olabileceğini gösterme umuduyla bir kez daha kendi girişimiyle yeni bir dünyaya yol aldı. Hollywood'dan **Roberto Rossellini**'ye yazdığı mektubunda “*Çok iyi İngilizce ve biraz Almanca konuşan, Fransızca derdini anlatabilen, İtalyanca yalnızca ‘Ti amo’ diyebilen İsveçli bir oyuncu ararsanız, gelip sizinle bir film yapabilirim.*” der. Doğrusu, **Rossellini** de tam **Bergman**'lık karakterler yarattı. Mektubun geldiği sırada üzerinde çalıştığı senaryoda değişiklikler yaptı ve *Stromboli*'yi (1950) **Bergman**'a özgü kıldı. Hayatı ve özgürlüğü için kaçan bir kadın olan Karin, İtalyan bir balıkçıyla evlenip Stromboli kasabasına yerleşir. Stromboli, Karin'in insanlar tarafından sıkıştırıldığı

ruhani bir tutsaklığa döner. **Bergman** ve **Rossellini**'nin diğeri bir önemli filmi *İtalya'da Yolculuk* (Viaggio in Italia, 1954) ile *Stromboli*, karakterlerin benliğinin dışı vurumu ve içinde buldukları dünyaya verdikleri tepkilerin anlık yansımasını yakalamaya çalışan, sinema dilinde alışılmış sözdizimlerini bozan yeni Avrupa sinemasının en dokunaklı filmlerindedir.

Bergman'ın bir oyuncu olarak içinde bulunmaktan hoşlandığı sinema türü aslında Hollywood'du: büyük setler, kalabalık ekipler, gösterişli kostüm ve dekorlar – en önemlisi de senaryo ile provalar. Avrupa ile Amerika'da oyunculuk yapmanın farklarını **Bergman**, şu sözlerle açıklar:

İtalya'daki filmlerde aradığım gerçekliği buldum; ama on sene Amerika'da ve ondan önce de İsveç'te eğitim görmüştüm. Farklı şekilde çalışırdık, senaryomuz olurdu ve diyalogumuz belliydi, prova yapardık... Diyalogları kendim uydurmak ve tamamen doğaçlama olan bir sürü şey yapmak zorunda olmak hoşuma gitmiyordu. Bunu yapamıyordum. Roberto [Rossellini] da 'Her gün yaptığın konuşmalar işte. [...] Neden oturup da bunları yazayım ki ben?' diyordu. Ama yapamıyordum, ne diyeceğimi bilmiyordum. Bunu yapabilen bir oyuncu olmadığımı fark ettim.

George Sanders ve Ingrid Bergman
İtalya'da Yolculuk (1954)

Yeni-Gerçekçi **Rossellini**, gerçekten de **Bergman**'ın anlattığı gibi bir yönetmendi. Metinleri biçimsel açıdan tam bir senaryo değildi ve oyunculara yönergeler vermeyerek onların mizansen ve öykü gereği içine düştüğü psikolojiyi yakalamayı amaçlardı. Dolayısıyla, **Bergman**'ın oyunculuğunu olgunlaştıran en önemli isim **Rossellini**'dir. **Bergman**, bu filmlerle az sayıda mekanda, on-yirmi kişilik ekip ve çoğunlukla amatör oyuncularla sıkça doğaçlama yaptığı farklı bir boyutta oyunculuğu keşfetti. Sonucunda, **Ingrid Bergman**'ın filmografisine bakıldığında en iyi performansları da bu filmlerde görülür. *İtalya'da Yolculuk*'ta zengin, mutsuz ve arayış içindeki İngiliz kadının sık sık karşısına çıkan ölüm duygusu, **Bergman**'ın yüzünden geçen anlık ürpertiler ve geçiştirme amacıyla hareketlenen bedeniyle uyum içindedir. Zaman zaman şımarıklaşan, zaman zaman ciddileşen tavırlarıyla kadın kameranın önünde olgunlaşır.

Hollywood sineması tekdüzeleşirken Avrupa sinemasının yeni dili ve çarpıcı gerçekçiliğinin yükselişinin farkına varan **Bergman** için oyunculuk, bir tür benliğini tamamlama ve kendini kanıtlama yoluydu. Bu sebeple sıra dışı bir oyuncu olma arzusuyla hayatına yön verir ve başladığı yer olan İsveç'te son bulan kariyeri özel hayatıyla paralel gitti. Çoğu zaman filmlerinin sanatsal düzlemde çıkarak eleştirilmesiyle yüzleşmek zorunda kaldı. "*Stromboli, gerçekten iyi ve dokunaklı bir filmi ama insanlar beğenmedi. Skandal, filmlerin önüne geçti.*" diyerek sitemini yıllar sonra dile getirdi. **Bergman**, kırgınlık ve nostaljik özlem karışımı duygularla Hollywood'a döndü. Zamanında onu dışlamaktan kaçınmayan Hollywood, geri dönüşüne kucak açmaktan da çekinmedi. Buna rağmen, **Rossellini**'den sonra **Bergman**'ın filmleri daha az göze çarpan bir oyunculuk düzlemine girdi.

Kaynaklar

Christina Newland, "Ingrid Bergman: 10 essential films." *bfi.org.uk*. [link](#)

Nigel Arthur. "Ingrid Bergman: A life in pictures." *bfi.org.uk*. [link](#)

Pamela Hutchinson. "Ingrid Bergman's early years." *bfi.org.uk*. [link](#)

"The Roberto Rossellini Ingrid Bergman Collection review – a tempestuous affair both on and off screen". *guardian.com*. [link](#)